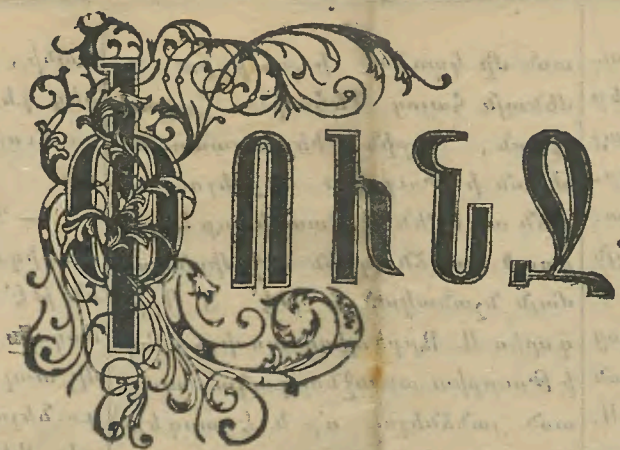

Փոխգործակալ օրերը կը հրատարակուի:
Տարեկան բաժանորդագրեն է երկու և կես արծաթ Մեծիկ կանխիկ վճարելի, քի՛ մայրաքաղաքիս ևս իւր արուարձանաց ևս քի՛ գաւառաց համար:
Վեց ևս երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կը նուրբանի:
Հատը 40 փարայ է, ևս կը գտնուի մասնա-
որակեալ Պատճառ-Գաբու ջրավաճառ ևս գրախ-
առն Պողոս և Յակոբ աղայից խանութները:

Ծանուցման տողը 3 դարու է մէկ անգամի
համար: Աւելի ամառ կըլլայ անէի անգամներու
համար:
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ ևս է գիր
ուղղելի տո: Տեղեկ-Տեր 2. Ս. Ալաճաճեան և Պօլիս
Պայք-բազար Նաֆիէ խան վերի յարկ քի: 16:

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pounch
—16 Nafie-Han, Balouk-Pazar 16—
CONSTANTINOPLE

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՉԻ

Տէ՛ օրը կը մերձենան, երկ-
րիս ամենագլխի մասնին սքանչա-
նօք սկսած է իւրու աշխարհի հրա-
պարակել մայրաքաղաքիս և այլ
վայրաց Յոյն մեծամեծաց նուէր-
ներն, զոր կառատածեւենն, իւր-
եանց հանապազօրեայ նպատակնե-
րէն զատ, տօնի աւուրց առթիւ
ևս, յոյն աղքատաց հիւանդանո-
ցայ՝ վարժարանաց՝ Պատրիար-
քարանի և իրթական և այլ բարե-
պաշտական հաստատութեանց հա-
մար 3000, 2000, 1000, 500
և առ նուազը՝ 100 յուր, իսկ մեք
տակաւին ոչինչ ունիմք հրատարա-
կելիք մեր ազգային մեծամեծաց և
մեծատանց առատաձեւութեան
վերաբերեալ, մինչ մեր Ազգին մէջ
կարօտութիւնը աւելի են, մինչ
մեր ազգային զանազան հաստա-
տութիւնը առաւել պէտք ունին
արտաքին կարգի օժանդակու-
թեանց, Ահա հասած են ձմեռն
և ցուրտն ալ, և բազումք ձմեռա-
յին զանազան անհրաժեշտ պիտո-
յից կարօտ են, մանաւանդ արդի
ժամանակին մէջ, յորում չբաւո-
րութիւնն, չուսուցութիւնն և հիւան-
դութիւնը առաւել ծանրացեալ
են, նախնի ժամանակաց մէջ, հայ
մեծատունք, ի մերձեցեալ տօնի
աւուրց, ի հասանել սաստկաշունչ
ձմեռան, չէ թէ պարահանգիսցի,
ցայգահանգիսցի համար մեծ մեծ
գումարներ տալով, այլ իւրեանց
բնակարանաց դուռները բանալով,
և աղքատաց հայ, փայտ, ամուխ,
բրինձ, դրամ բաշխելով կը զուար-
ճանային կը խրախճանային: Եւ կա՛-
յին հայ փափկասուն տիկնայք,
որ դառնաշունչ օրեր դուրս ելնե-
լով իւրեանց ջերմութիւնը բնակա-
րաններէն, և առ ոչինչ համարե-
լով ձեան բարձրաբերձ և սառնա-
սառն չեղցիկայտերն, ծպտեալ կը
մտնէին ա՛յն տուններն, յորս գոր-
ծելու անկարող և մուրալու ամա-
շող անձինք ընտանեօք հանդերձ
կը գողգոջէին նօթի և անսուտը:
Եւ ահա այսպիսեաց աղիւղորմ ար-
տասուրը կը սրբէին իրաներն իւր-
պատիւք, և խնդութեամբ ու
հրճուանօք և կարօտեցող օրհնու-
թեամբք ու ողբերուղի մաղթանօք
ողողեալ կը վերադառնային իրրի
մեծ յաղթանակէ մը: Առաքինու-
թիւնն աշտպէս բարձր ի գլուխ կը
հանգիստանայր մեր Ազգին մէջ՝ տա-
կաւին ո՛չ բազում տարիներ յա-
ռաջ: Քանի՜ օն փափաքելի է որ
առաքինութեան և բարիբաղնու-
թեան քաղցրութիւնն սիրելի և
հաճելի լինի մեր արդի մեծամե-
ծաց ու մեծատանց համար ալ:

Նակիչք են իւր 13 տուն. չունին
վարժարան. 20էն աւելի հայ տը-
ղայք հարկադրեալ են օտար վար-
ժարաններ երթալ և օտարօտի
կրթութեամբ դարձանալ: Կայ մի
վանք, զոր՝ կրտսի թէ՛ բարե-
պաշտ ախտաւոր մի ի վաղուց հե-
տէ նուիրած է երուսաղիմայ Ս.
Աթոռոյ. բաւական ընդարձակ է
այս վանքն և բաւական եկամուտ
ունի. ո՛չ միաբան և ո՛չ քահանայ
կայ. վանահայրն է Արթ. Տ. Թա-
ղէոս վարդապետ. սա՛ Ստաթորայ
Հայոց առաջնորդութեան պաշտօն
ալ կը վարէ. տարւոյն քանի մը
ամիսներն այս կողմերը կանցնէ:
Հետեւաբար վանքին մատրան դու-
ռը փակ կը մնայ և ժամերգու-
թիւնը բոլորովին կը դադարին:
Լաթաքիայէն 7-8 ժամու ճանա-
պարհ հեռի չորս զուտ հայաբնակ
գիւղ կայ, իւրաքանչիւրն՝ 45-50
տուն բնակչոք: Սորա գաղթող և
ուսուցիչ չունենալէն զատ քահա-
նայ ալ չունին. ամիսներով և եր-
բեմն տարիներով ժամերգութեան
է Պատարագէ՛ զորի կը մնան.
Իսկ բողոքական Հայք զամենայն
ինչ ունին, Տիրոջը դօրծը յառաջ
կը տանին, և իւրեանց վարժա-
րանաց մէջ բողոքականութիւն և
եթ կուսուցանեն բազմաթիւ. Հայ
մանկուղոյ: Սոյն հայաբնակ գիւ-
ղից շուրջ կը գտնուին բազմա-
թիւ գիւղեր, որ զուտ լիւրաբար-
նակ և յունարեան կեն: Վերջին
տարիներն Սէհտիսի անուն առա-
ջակապետ մը երեսն ելնելով բա-
զում շարքը գործեց յիշեալ գիւ-
ղացոց, և մինչև իսկ յանդգնե-
ցաւ կոխել այդ հայաբնակ գիւ-
ղից երկուքն, որ են Ղընիմէն և
Արամին և սկսաւ բռնի տուրք
պահանջել, և տակաւ առ տա-
կաւ հայ աղջիկներ և կիներ առ-
եւանդել: Հուսկ ուրեմն Հայք գիւ-
ղացիք յաջողեցան ձերբազաւել
զՍէհտիսի և տեղական կառավա-
րութեան յանձնել: Բանտարկե-
ցաւ Սէհտիսի, սակայն երկամս-
եայ բանտարկութենէ ետքը յա-
ջողքի է ծաղկել բանտին պատը և
փախչիլ, իւր հետ փախցունելով
նաեւ 30 բանտարկեալ: Ահա այս
աւազակն 30 զինեալ անձանց գը-
լուխ կանգնած, սկսած է առաջա-
տակութիւններ ընել լեռնաց մէջ,
և սպառնալ թէ՛ Արթ. Տ. Թաղէոս
վարդապետի և թէ՛ Հայ գիւղացո-
ւոց: Սարսափելով գիւղացիք, կո-
րոշին զաղթել այլուր, և կիլի-
կիոյ Ս. Կաթողիկոսի կարգադրու-
թեամբ կերթան կը հաստատուին
Ստանայի Մամեստիա անուն գիւ-
ղաքապարին մերձակայ ընդարձակ
գետի մը վերայ, որ կիլիկիոյ կա-
թողիկոսական Աթոռոյ սեպհական
է: Այս գաղթականութիւնը կը
նեն 30 ընտանիք վաճառելով իւր-
եանց գիւղերուն մէջ ամենայն
գոյք և կայք: Սակայն, սակաւ

մի ետքը, Ստանայի կառավարու-
թեան հրամանաւ կը հարկադրին
թողուլ իւրեանց այս նոր բնակա-
րաններն ալ: Արդ քաղաքին մէջ
կը թափաւին, և կը սպասեն Ս.
Կաթողիկոսին նոր կարգադրու-
թեան, և կը վախճան վերադառ-
նալ իւրեանց գիւղերը: Առանա-
յէն քաղաքս գալու առնել, սոցա
մէջ 3 աղջիկ և 2 մանչ մեռած
են ճանապարհի յոգնութեան և
ցրտի ու անօթութեան պատճա-
ռաւ: Տեսնե՛ք, ինչ պիտի ընէ
Ս. Կաթողիկոսը. արդեօք կան.
Խաւ Ստանայի կառավարութեան
հաւանութիւնն ստեղծ չէ՞ր այդ
գիւղացոց տեղափոխութեան հա-
մար, և արդեօք ա՛յն գետինն,
ուր բնակեցուցած էր Հայ գիւ-
ղացիները, տակաւի նդատի ներ-
քեւ է. և եթէ այդպէս, ինչո՞ւ
գիւղացոց կուտայ զայն ի բնա-
կութիւն, իրրեւ կիլիկիոյ Աթո-
ռոյ սեպհական: Ս. Փափագե՛նք

Եղբայր. 24 նոյ. 1889. - Մաղ-
կախոր՝ բնութեան անհասանելի
արարչէ առ մարդիկ սահմանեալ
այդ դժուարատար հարուածը քա-
ղաքիս և չրկակայից մէջ մեծ աւեր
կը գործէ. չկայ տուն մը և չկայ
մարդ արարածոց բնակարան մի,
յորում սպրդած՝ մուտ գտած չը
լինի այդ մահահարաւէր ախտը:
Այս շար և բազմաշարքար աշխար-
հա մէջ ծնողը կոչուելու յատկա-
նութիւնն ստանձնող հայրեր և
մայրեր իւրեանց սրտի հատոր
փափկիկ մանուկներն, սիրասուն
զաւակներն կը յանձնեն ի հօդ: Ոմն
կարտասուէ իւր միտմեայ տղեկն,
ոմն կոծէ իւր երկամեայ դստրի-
կն, այլ ոք կողբայ կողկողգին
իւր երկանց ծնունդն եղող զոյգ
մի գեռափթիթ տատարակներն: Ա-
ւա՛ղ, ո՛րչա՛փ անգութ և անապե-
րոյն է մահն, որչա՛փ անյագ և
օրկրամոլ է հօնը, որ անխտիր կը
լափէ կը լափիլէ զհօգըն և զսը-
կան, զառաքելին և զյանցա-
պարտն, զարին և զանարին, զերի-
տասարքն և զկայան: Այդ փճա-
ցուցիչ միանգամայն և կենդանա-
ցուցիչ տարին ահա այս անգամ
կընդունի և կը գրկէ յիւր ծոց
տեղւոյս և թեմերէից բանաւոր
անմեղ գառնուկներն և կանգա-
ւակէ բաւական ստուար քանա-
կութեամբ ծնողքներ, որք ար-
դարեւ կապրէին յուսով իրենց սի-
րանունը զաւակաց, որոց բազմաց
միակ միթիթարութիւնը կը կայա-
նար անշուշտ իրենց միածին օրդ-
ւոց քաղցրիկ ներկայութեան վե-
րայ: Մաղկախոր՝ վիճակիս դա-
ւառակաց և գիւղօրէից մէջ ըրած
աւերներն և զոհներն ի բաց թող-
լով, խուն ինչ ժամանակամիջոցի
մէջ թուրք՝ հայ և յոյն ազգերէ
600-700 ընտանեաց անմեղ ման-
կիկներն, հրեշտակատիպ զաւակ-

ներն խլած՝ կորցած և յախշու-
կած է այդ համաճարակ ախտն:
Հէք մայրեր տեսնելով իւրեանց
չուրթներն անհամբոյր, իւրեանց
գրկերն թափուր իրենց հոգեհա-
տոր սիրելիներէ, սրտածմիկ հա-
ռաչանօք, յուսաբեկ մտածու-
թեամբք անէծք և օրհնութիւն
խառն ի միտմին կը միմընն առ-
նա, որ տէրն է մահու և կենդա-
նութեան, որ կը տնօրինէ զամե-
նայն իւր անհրեքելի վճռով: Բա-
զում ծնողք ի սիրտման կոկծա-
նաց և տխրութեանց իւրեանց ջա-
նայով համոզել և միթիթարել զմի-
մանս, կըսեն թէ եգիպտացոց
տեղափոխները զարնող Աստուածն
կը հարուածէ կը պատուհասէ ըզ-
մեղ ի պատիժ և ի խրատ մեր մե-
լեկան վարուց, մեր խառնակ կե-
նաց և մեր ամբարիշտ գնացից:
Ո՛հ, որչա՛փ բարկացած է մեզ
Աստուած, ո՛րպիսի մեղաւոր եմք
Աստուծոյ առաջ: Սա ինքն կը հը-
րահանգէ զմեզ ահաւասիկ մահ-
ուան անողոր ճիրաններուն յանձ-
նելով մեր հոգւոց բեկորներն,
մեր սիրուն մանկիկներն: Այսպի-
սի բարեպաշտական և քրիստոնէա-
կան մտածութիւններ յաճախ կը
յեղգեղեն ծնողաց ոմանց չրթներն
և կը միթիթարուին իրովին: Այս մա-
հացու ախտն այս մի քանի աւուր
մէջ դադարած է իւր կոտորածէ
և քահանայ հայր ևս դադար կառ-
նուն երկսեռ մանուկներն ի գե-
րեզման յանձնելու տաղտուկ պաշ-
տօնէ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պայքեմբիւրի առաջնորդ Գեր.
Տ. Տիմոթէոս եպիսկոպոս իմանա-
լով որ վիճակին թեմերէն Պիդա
գիւղաքաղաքի ազգայինք յուզ-
եալ և երկպառակեալ են, փու-
թացաւ գրել առ քահանայն Է-
տիմիկի որ երթայ ի Պիդա և յոր-
դորանօք խաղաղեցունէ: Յաւե-
լով կը տեղեկանամք որ խաղաղ-
ութիւն յարուցանողն՝ գիւղաքա-
ղաքին բնիկներէն է և տեղւոյն
վարժարանին նախկին դաստիա-
րակն ու դաստատուն: Սա աշխա-
տեր է քահանայանալ, բայց թա-
ղական իորհուրդը ծանօթ լինե-
լով նորա բարուց և վարուց՝ ար-
ժան չէ համարել, և երկու տա-
րիէ հետէ վարժարանին մէջ ծա-
ռադող բնիկ Աթիոն-գարահիտար-
ցի ուսուցչին բարեբարոյութիւնն
ու անձնութեան ի նկատի առ-
նելով՝ նորա քահանայանալն
խնդրել է, և ըստ այնմ գործա-
դուրեւ է, ինչպէս ծանուցիւք քա-
նի մը շարաթ յառաջ: Ահա այս
համախոհներ գտնել սկսել է
խաղաղութիւն յարուցանել և մին-
չև իսկ Պատրիարքարանն զբաղե-

ցունել: Արդարեւ ցաւալի է որ
զաւառաբնակ ազգայնոց մէջ տեղ
տեղ վարժապետ կամ ուսուցիչ
անուանեալ անձինք այսպէս խը-
ռովարարութեամբ կուզեն հա-
տատուիլ և իւրեանց ամէն հա-
ճոյքը կատարել, փոխանակ իւր-
եանց ստանձնած պաշտօնին ար-
ժանի գտնուելու և փոխանակ գո-
հացուցիչ բարուք և վարուք սի-
րելի հանգիստանալու: Ո՛րչա՛փ ան-
խիղճ է Պիդայի նախկին ուսուցիչն,
որ առ նախանձու և առ շահագի-
տութեան կը խռովէ կերպառակէ
տեղւոյն 45-50 տունէ բաղկացեալ
հայերն և կը փնտէր նոցա: Ինչ-
պէս քանիցս դիտած եմք, դա-
ւառաբնակ ազգայնոց գործող ըզ-
լուխը գտնուողները պարտին ա-
մենայն ինամով ընտրել վարժա-
րանաց դաստիարակներն ու ու-
սուցիչներն, և փութալ հեռա-
ցունել երբ տեսնեն նոցա խռովա-
յոյլ շարժումն:

Կարնայ ազգային վարչական
ժողովը, որոշմամբ գաւառական
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ ի-
րենց նորընտիր Առաջնորդ Գեր.
Տ. Գեորգ Մ. վարդապետ իւթիւճե-
եան եպիսկոպոսանալէն ետքը
մտնէ ի Կարին: Երբ լսեցինք և
հրատարակեցինք թէ կեդրոնա-
կան վարչութեան Խառն ժողովը
որոշել է եպիսկոպոսական վկա-
յական տալ Տ. Գեորգ վարդա-
պետի՝ ժամանակ մը Կարին մնա-
լէն ետքը, դիտեցինք թէ բաւա-
կան արդար չէ այդ որոշումն, քա-
նի որ կայ Կարնոյ առաջնորդա-
կան վիճակին կարեւորութիւնն ու
ընդհանուր ժողովոյ, երկրորդ ան-
գամ հեռագրով և նամակաւ խնդ-
րել են Պատրիարքարանէն որ

— Ըստ որոշման Ազգային Ժողովոյ, այս շաբթու երեսփոխանաց տրուեցաւ՝ ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրութեան եղանակի խնդրոյ համար կարգեալ յանձնաժողովոյ տեղեկագրէն մէկ մէկ տպագրեալ օրինակ, որպէս զի խնդիրը լաւ սերտեան մինչեւ առաջիկայ նիստ։ Յանձնաժողովը կը ծանուցանէ թէ՛ յայտմամբ մասին Մայր Եկեղեցւոյ ունեցած տրամադրութեանց կանխաւ իրաւելի լինելուն համար, զիմեց առ Վեհափառ Հայրապետն ամենայն Հայոց, խնդրեց իւր բարձր կարծիքն, և ընկալաւ պատասխան, որ գործուած է Հայոց Հայրապետի մը արժանի ոգւով, որ զինքին բարձրէն կը նկատէ վեհ ոգւով, և իւր կարծիքը կուտայ՝ ոչ այլ ինչ ունենալով նպատակ, այլ միայն ըզլան և զօգուտ ազգային եկեղեցւոյ։ Յանձնաժողովը նկատելով թէ Սահմանադրութիւնն թէ և ազգային Ժողովոյ կուտայ թուրքի Հայոց ընտրական մասնակցութեան իրաւունքն, բայց եղանակի համար բացորոշ տրամադրութիւն չունի, արգելք չունենէր, որ որոշուի եղանակ մը, որ եկեղեցւոյ սովորութեանց համահայն գալով հանդերձ, որ է մասնակցութիւն ամեն թեմերէն ի գործ ընտրութեան, ազգային Ժողովոյ մասնակցութեան սահմանադրական իրաւունքն ալ պահուի, նմա տրուելով վերջին խօսքն յանուն Հայոց որ ի թուրքիա։ Յանձնաժողովն ապա գրելով թէ՛ ինչ ինչ լուսաբանելի և որոշելի կէտեր կան, զորս գրեթէ հնար չէ կատարել թղթակցութեամբ, այլ ի մտոյ բանիւ բերանոյ, ուստի հարկ կը դրայ առաքել ի Ս. Եկեղեցին՝ պատուիրակ մի, որոյ պաշտօնն լինի առաջի վեհափառ Հայրապետի բացատրել թուրքիոյ Հայոց զիտաւորութիւններն ու տրամադրութիւններն և խնդրոյն հանգամանքներն, և Նորին Ս. Օ. Ժողովեան պատասխանը բերել առ Ազգային Ժողովն պարտաւարաւորապէս անդեկագրով։ Յանձնաժողովը կը յուսայ թէ պատուիրակ թիւնը Ազգային Ժողովոյ տեսութեանց և բաղձնաց համաձայն արդիւնք պիտի առբերէ։

Այս է ահա կաթողիկոսական յանձնաժողովոյ տեղեկագրին պատուեղութիւնն, որ է արդիւնք խոհեմութեան և ուշիմութեան։ Անտարակոյս եմք թէ Ազգային Ժողովոյ մեծամասնութիւնը պիտի ընդունի յանձնաժողովոյ առաջարկութիւնն, և օգտակարագոյն պիտի համարի պատուիրակութեան համար ընտրել եկեղեցական կարգաց, կանոնաց և սովորութեանց տեղեկակ և եկեղեցւոյ շահուց և իրաւանց նախանձախնդիր բայց միանգամայն խոհեմ, հեռատես և անյամառ եկեղեցական կամ աշխարհական մը։ Գոհ եմք յոյժ, որ այս առթիւ ևս կը հաստատուի ամենայն Հայոց Հայրապետ Վեհափառ Տ. Տ. Մակարայ բարձր նախանձախնդրութիւնն վասն իրաւանց և շահուց եկեղեցւոյ Հայաստանեայց, որպէս պանծանօք կը հաշակէ կաթողիկոսական պատուարժան յանձնաժողովը, ուստաւ հակառակակողմաց ունեց չարախօսութեանց հակառակ, որ ցարդ կը լսուին։ Գոհ եմք, և ան-

գըրդուելի կը մնամք մեր բաղձանաց մէջ։ Եւ արձանագրել մեր գերեզմանի տապանաքարին վերայ (եթէ ունենայ) թէ «մինչև վերջին շունչն ջատագով էր Տ. Տ. Մակարայ Ա. Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց»։

— Հինգշաբթի ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի անուան տարեգարծի օրն էր։ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը նոյն օրը առաւօտուն շնորհաւորութեան հեռագիր ուղղեց առ Նորին Ս. Օծովութիւնն։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երկուշաբթի Զիլմէճեան Աթ. Տ. Արիստակէս քահանայի միջոցաւ պաշտօնագիր մը զրկելով առ իւր նորընտիր փոխանորդ Գեր. Տ. Ներսէս Մ. վարդապետ Արշակեան, հրաւիրեց ի Պատրիարքարան։ Նորին Գերապատուութիւնն, առաջնորդութեամբ իւր Գեր. Նախորդին, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ, և Նորին Արքեպիսկոպոսութիւնը պաշտօնական կնիքներն յանձնելով շնորհաւորեց, և այս առթիւ եւս գոհութիւն յայտնեց նախորդին բարձր պաշտօնավարութեան համար։ Գեր. Արշակեան, երբ փոխանորդարան իջաւ, եկեղեցական Հօրք և Պատրիարքարանի պաշտօնեայք խմբովին զնացին շնորհաւորեցին։

— Ազգային երեսփոխաններէն Տօրթօր Վիլլիէն Էֆէնտի Օրմանեան, Գեր. Տ. Մաղաքիա Եպիսկոպոսի եղբայրն, կիւրակէ կնիքեց մահականացուն յետ երկարատեւ դժբերակ հիւանդութեան։ Հետեւեալ առաւօտ կատարուեցաւ յուր զարկաւորութեան հանդէսն արժանավայել չըով Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Բերայի Բազում տարիէ հետէ Ազգ. Հիւանդանոցի բժշկապետի փաշտօնը կը վարէր։ Տակաւին երկու տարի յառաջ մուսնացեալ էր Աշանեան վարձանեալ Նիկողոս Էֆէնտիի դստեր հետ։ Կը թողու միամեայ զուակ մը։

— Եկեղեցական Համագումար Ժողովն, որ երկուշաբթի նիստ ըրաւ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, դարձեալ չկրցաւ տեղեկագրին վերայ զանազան դիտողութիւններ եղան, և յանձնուեցաւ զայն խմբագրող մասնաժողովին, որ ըստ այնմ շարադրելով պատրաստէ մինչև առաջիկայ երկուշաբթի, յորում պիտի գումարի դարձեալ եկեղեցական Համագումար Ժողովն։ Կը յուսամք թէ նոյն օրը կը տրուի պարտ ու պատշաճ եղած որոշումն։

— Կրօնական Ժողովն այս շաբթու չկրցաւ ընել շաբթական նիստն, եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ գումարման պատճառաւ։

— Եգիպտոսի Հայոց Առաջնորդ Գեր. Տ. Մատթեոս Եպիսկոպոս Իզմիրեան՝ որ այս շաբթու պիտի ուղևորէր ի պաշտօնավայրն, առաջիկայ եթիոպիկ մէջ կուղևորի։

— Հինգշաբթի յերեսփոխանաց ուղևորեցաւ Հնդկաստանի և Պարսկաստանի Առաջնորդ Գեր. Տ. Գրիգորիս Ս. Արքեպիսկոպոս ինչպէս արդէն ծանուցած եմք, առաջիկայ Յարութեան տօնէ ետքը կը վերադառնայ, և թերեւս այնուհետեւ առաջնորդական պաշ-

տօն մը կ'առնուի ի թուրքիա։ Ամենայն հայոց Վեհափառ Հայրապետն, Նորին Գերապատուութեան ի թուրքիա անցնելու առաւ ևս Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն գրած յանձնագրին մէջ միանգամայն նշանակած է թէ՛ Տ. Գրիգորիս Ս. Արքեպիսկոպոսի համար ի թուրքիա առաջնորդական պաշտօն յանձնելու ո՛ր և է արգելք չկայ։ Հարկ համարեցաք յիշատակել զայս, որովհետեւ կը տեսնեմք թէ հակառակասէր ոմանք դեռ եւս ի բացուած կը չարախօսեն, և կը ջանան այնպէս հաշակել թէ՛ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս առաւել եղած է թէ՛ առաջի ամենայն Հայոց Հայրապետի և թէ՛ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստ. Սուլթանն երեքշաբթի գիշեր փառաւոր կոչուեք մը տուաւ ի պատիւ ուսումական դեսպան Պ. Նէլիտօֆի և դեսպանատան զխաւոր պաշտօնէից, ի ներկայութեան բարձրաստիճան նախարարաց և պալատականաց։

— Օգոստ. Սուլթանը գումար մը զրկեց առ Նիքիթա իշխանն Գարատաշի ի նպատակ արտօնելու երկրին, և միանգամայն հրամայեց գրել առ կուսակաւն Շքոտայի, որ ըստ ամենայնի օգնէ՝ սովոր պատճառաւ նոյն կողմերը գաղթող Գարատաշեցոյ։

— Ծովու ճանապարհաւ ի Պրուսա ներածեալ չերամի հունտերէն այսուհետեւ դարձեալ մաքս պիտի առնուի, որ ժամանակէ մը հետէ չէր առնուել ծանօթ քիտի մը պատճառաւ։

— Օսմանեան Պանդայի տնօրէն Պ. Լա Ֆիւանդի Գարիգ ուղևորեցաւ այս շաբթու։ Երեք շաբթ ձեռքէն ետքը պիտի դառնայ ընտանեօք։

— Կըսուի թէ՛ վերին Վոսթրի կողմը կամուրջ մը կ'առուցանելու առաջարկութիւն պիտի լինի կառավարութեան։ 30 տարի յառաջ ալ Բուլէլի և Անատոլիոյ Հիւսիս-նորուն մէջ կամուրջ մը չի կառուցուած։ Դրադիր պատրաստուած էր, սակայն գործադրութիւնը չտեսնուեցաւ։

— Պարսկական դեսպանն երեքշաբթի երեկոյ կոչուեք տուաւ Ներկայ էին անգղիական դեսպանը ու դեսպանուհին, պեճիա կան դեսպանն ու դեսպանուհին մանական դեսպանն ու դեսպանուհին, սպանիական ու հոլանտական դեսպանը, և այլք։

— Մայրաքաղաքի գերմանական դեսպանը դատական նախարարութեան խորհրդական Վահան Էֆէնտիի ապարանքն երթալով Գերմանիոյ կայսրուհւոյն կողմանէ նուիրեալ աղամանդադար ծանրազին ապարանք մը յանձնեց Նորին Վսեմութեան դուստր Օրիորդ Արաքիսի։ Դարձեալ, դեսպանն անձամբ տարաւ յանձնեց Լոնտոնի օսմանեան նախորդ դեսպան Միլիկիւրիս փաշայի կայսրուհւոյն լուսանկար պատկերն զարդարուն չըլանակի մը մէջ և ըստորագրեալ ի կայսրուհւոյն։ Աղամանդադար ապարանք մը նուիրած է կայսրուհւոյն նաև որ տաքին գործոց նախարարի խորհրդական Տատեան Յարութիւն փաշայի դուստր տիկին Կաղաչ-

եանի, և զայս ևս անձամբ յանձնեց դեսպանը՝ հաղորդելով կայսրուհւոյն համակրական խօսքերն ալ։

— Պէրլինէն առ թէրճէմանը Հադիգաթ թուրք լրագիրն գրեր են թէ՛ տեղւոյն դեղարուեստից Ժողովն որոշած է պարահանդէս մը տալ ի յիշատակ փառաւոր ընդունելութեանց ի Կ. Պոլսի ի պատիւ Գերմանիոյ կայսեր և կայսրուհւոյ, Հրաւիրեալք, արք և կանայք, ամենքն ալ օսմանեան հազուատներով պիտի զարգարուին եղբր։

— Մայրաքաղաքի աւստրիական դեսպանատան խորհրդական անուանեցաւ Պ. Պիլիտօմ՝ փոխանակ Պ. Շիէսլի, որոյ համար կըսուի թէ թէհրանի դեսպան պիտի անուանի։

— Մայրաքաղաքի գաղղիական դեսպանատան ղեկավարական կցորդ հարկարարութեան Գերթէ այս շաբթու մեկնեցաւ մայրաքաղաքէն ի Փոքր Ասիա շրջագայելու համար։ Եւ որովհետեւ կայսերական պալատն երթալով ծանուցած էր, հրամայեցաւ պատուիրակ գաւառական իշխանութեանց որ դիւրութիւն ընծայեն և ի հարկին աշակցին Պ. Պէրթէի։

— Գերմանիոյ կայսրուհւոյն մայրաքաղաքի դեսպանին միջոցաւ իւր լուսանկար պատկերը նուիրեց կայսերական աւագ թիկնապաշտ Ժուլա փաշայի։ Լուսանկարը գերեզիկ չըլանակի մը մէջ է, և կայսրուհւոյն ստորագրեալ։

— Բ. Դրան արարողապետի օգնական Մէհմետ Նէշլի Էֆէնտի, որ ամէս մը հետէ անկողնոյ կը ծառայէր, կիւրակէ մեռաւ և հետեւեալ օրը յուղարկուեցաւ։ Ե՛մ տարիէ հետէ կը գտնուէր կառավարական պաշտամանց մէջ, և 40 տարիէ ի վեր կը վարէր արարողապետի օգնականութեան պաշտօնը։

— Ըստ կարգադրութեան առեւտրական նախարարութեան առաջարկով արժէթիցի և զանազան դատարան տնօրէնայ գիներն այսուհետեւ ուղևակի Ղալաթիոյ Պարսպի վարչութիւնէն պիտի առնուին հրատարակեն, և ո՛չ թէ մասնաւոր սեղանաւորներէ, որով երբեմն սխալներ սպրդելով թէ մայրաքաղաքի մէջ և թէ՛ ի գաւառս դրամական դարձովք վրա զողանձինք կը փաստէին։

— Ըստ տնօրինութեան երկրական նախարարութեան այսուհետեւ բոլոր գաւառացի մէջ այլ և այլ արոց անվճար մնացած գումարները գանձողներուն պիտի տրուի 400ին 3ը։ Այս տնօրինութեան գործադրութիւնն սխալ էր արդէն Այոլունի և Պրուսայի նահանգաց մէջ, և գոհացուցիչ տեսնուեցաւ արդիւնքն։

— Դամասկոսէն հեռագրած են թէ՛ անցեալ կիւրակէ ժամը Ղին մեռաւ ի Դամասկոս Սուրիոյ կուսակալ Նազիֆ փաշա, որ թոքախտի կը տառապէր ժամանակէ մը հետէ։

— Կէլիպոլուի կառավարիչ Հուլմէթ պէյ, մեծ եղարքոսի որմնաւանդու համար։

— Կառավարութիւնն ի նկատի առնելով եւրոպիոյ թմորոնաց մէջ տեղի ունեցած հրդեհի աղետալի-

դէպքերն, որոշեց որ այսուհետեւ թուրքիոյ թմորոնաց մէջ Յըհան կիրք, Յըհան մը և այլ գործիք միշտ պատրաստ գտնուին։

— Կայսերական անձնական գանձուն նախարարութեան կողմանէ Ահմետ Սուլթան պէյ ըջ. միւսնիս գնաց՝ տեղւոյն քարափանց տեսչութեան համար։

— Կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կարգեալ է՝ մայրաքաղաքի անվճար մնացած տրոց գանձման դիւրին եղանակ մը որոշելու համար։

— Կայսերական Փէսի գործարանի տնօրէն կարգեցաւ բժշկական վարժարանի ներքին տնօրէն Նամըզ պէյ։

— Սիւլէյման անուն ղեկավոր մը խնդրագիր մատուցանելով Օգոստ. Սուլթանի արդարութիւն խնդրեց, ծանուցանելով թէ իւր հայրենիքն եղող Նէվշէիթի մէջ Սուլթաֆա և Հասան անուն երկու անձինք իւր կինը խաբէութեամբ արտու մը տարած և անդ բռնի լլկած են զնա, և թէ՛ Նիկիտէի պատժական դատարանը կողմնակցութիւն ընելով յանցաւորաց, կուղէ իւր անպարտ արձակել։ Նորին Վեհափառութիւնն հրամայեց է՝ անպաղ մայրաքաղաքս բերել յանցաւորներն, և դատել առաջի եղեռնադատ առեւանք։

— Հանրաժանութեան սեղանաւոր Ապրահամ Գամեստո կոմսն, որ մերթ ընդ մերթ կուգար կը բնակէր մայրաքաղաքի մէջ ալ, ի Փարիզ մեռաւ ետօրեայ հիւանդութեամբ։

— Քաղաքապետութիւնը տեղեկանալով որ ի Ռուսիա պաճախաւ երկան եղած է, որոշած է այդ կողմերէն բերուած անասունները քարանթինայի ենթարկել Գալազի մարանոցին մէջ։

— Հինգշաբթի Ռուսիոյ գահաժառանգ Մեծ Դրոյն անուան տօնախմբութիւնն ըլլալով, առաւօտուն գոհաբանական աղօթք մատուցաւ գեաշտատան մատրան մէջ, ի ներկայութեան Պ. Նէլիտովի և ընդոր պաշտօնէից։ Յետ արարողութեան, դեսպանն ընդունեց ռուս թաղթականութեան երեւելիները։

— Պաղատաի և Մուսուլի մէջ երկան եղած քուրդան բոլորովին անհետացած է։ Այս անհետացման նպատակն են օդոց փոխախուրթին, ինչպէս նաև ձեռք առնուած խիստ միջոցք։ Այս պատճառաւ որոշուած է աստիճանաբար նուազեցնել գրուած քարանթինայի պաշտամաժամը։

— Ձմեռնիոյ կուսակալը տեղւոյն կրթական տեսչէն խմանալով որ մահմետականաց տղայք օտար վարժարաններ կ'երթան, ուստի կառութեան միջոցաւ աղարարներ է ծնողաց օտար վարժարաններէ հեռի պահել իւրեանց սղայքն։

— Մաքսայի վերատեսչութիւնը մտադիր է Պոլսոյ մաքսատան և նորակաւոյց միջերանոցաց մէջ գտնուած հին միջերանոցաց տեղ նորեր կ'առուցանել։

— Ատանայի Անամուր գաւառակ Պուլ Կաղ շնուն տեղն յորդահատ անձրեւի տեսն կարկուտ ևս տեղացի է, հատն 40 տրամ ծանրութեամբ։

